

*Те пият и пеят... Отломка нищожна
от винаги храбър народ мъченик,
дечица на майка робиня тревожна
и жертви на подвиг чутовно велик -
далеч от родина, и боси и голи,
в край чужди събрани, в порутен бордей,
те пият - пиянство забравя неволи,
и пеят, тъй както през сълзи се пей!*

В този етнопсихологически план и същност трябва да се оценява и поезията на **Пенчо Славейков** и по-специално неговата изключителна творба **“Катунари”**. Външно, по обем и форма на изказ, като че ли тази творба е само едно великолепно построено стихотворение. Фактически обаче, по своята съществено-съдържателна определеност, това е по-скоро една удивителна поема, в която големият български поет е вникнал изключително тънко и дълбоко в трагизма на чергарския начин на живот, характерен за векове в историята на ромите. С един неподражаем етнопсихически усет Пенчо Славейков разкрива в пълната ѝ голота външната романтика на тяхната жизнерадост, историческата неопределеност на ромските бъднини. Аз не съм литературовед и не се осмелявам да твърдя със сигурност, но струва ми се с това си стихотворение Пенчо Славейков се доближава много плътно до поезията на А. С. Пушкин и техните **“Катунари”** и **“Цигани”** са истински върхове в поетичното пресъздаване на битността и душевността в чергарския живот на циганите по света, и конкретно в България и в Русия. Тъкмо и поради това ще си позволя да приведа тук изцяло **“Катунари”**.

*Край брега на тиха Струма
спре се закъснял керван;
скитниците катунари
ще стануват тук стан.*

*Ето лумнаха огньовете;
сенки трепнаха край тях.
И далеч в полето ечна
врява и безгрижен смях.*